

/ O. P. Severynchuk // *Filosofiya i sotsiologiya v konteksti suchasnoyi kultury*: [Zb. nauk. prats']. – Dnipropetrovsk: DNU, 2008. – S. 328-329.

10. Kryvokon' O. H. *Faktory sotsial'noho formuvannya osoby (sotsial'no-filosofskyy aspekt)*: Monohrafiya / O. H. Kryvokon'. – Kh.: Fakt, 2005. – 240 s.

Bogdanova N. G., Ph.D., Researcher Natsionalnyy Pedagogical University M. P. Dragomanov (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

The mass media as a factor for formation of culture of vital creativity personality

In the article the influence of the mass media for formation of personality in the modern world was substantiated. It was emphasized that it is extremely controversial, therefore, becomes actual question about how the mass media is an influential factor in shaping the culture of vital creativity of personality. It was noted that such contradictory information world, on the one hand, creates for human rights, by the availability of access to diversified conditions for self-realization as an active subject of socio-cultural activity, and on the other – by informatization turns a man on inactive, uncreative consumer, who for the sake of comfort disclaims personality manifestations of spiritual and volitional activity. It was proved that in this aspect actualized the issue of development in the personality structures of vital creativity such an important element in the modern world, as a personal information culture.

Keywords: mass media, culture of vital creativity personality, socio-cultural activity, personal information culture, spiritual and volitional activity, self-realization, self-becoming, self-manifestation, self-development.

Богданова Н. Г., соискатель Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Средства массовой информации как фактор формирования культуры жизнестворчества личности

В статье обосновано влияние СМИ на формирование личности в современном мире. Подчеркнуто, что он является чрезвычайно противоречивым, поэтому особенно актуализируется вопрос о том, насколько СМИ являются влиятельным фактором формирования культуры жизнестворчества личности. Отмечено, что такое противоречивость информационного мира, с одной стороны, создаёт для человека путём доступности к разнообразным информационным ресурсам условия для самореализации как активного субъекта социокультурной деятельности, а с другого – путём заинформатизованности превращает человека на неактивного, сетворческого потребителя, который ради комфорта отказывается от личностных проявлений духовно-волевой активности. Доказано, что в этом аспекте чрезвычайно актуализируется вопрос развития в личностных структурах жизнестворчества такого важного в современном мире элемента, как личностная информационная культура.

Ключевые слова: средства массовой информации, культура жизнестворчества личности, информационный мир, социокультурная деятельность, личностная информационная культура, духовно-волевая активность, самореализация, самостановление, самопроявление, саморазвитие.

* * *

УДК 769.01

Завальнюк О. В.

кандидат педагогических наук, доцент кафедритеорії та методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту, докторант, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), LanaZav@i.ua

ОСОБИСТІТЬ ТРЕНЕРА ЯК СУБ'ЄКТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ СПОРТІ

Тренер у сучасному спорті, як правило, це – особистість непересічна. Його майстерність визначається не тільки досягненнями учнів, але й швидкістю і ступенем оволодіння ним різними вміннями, навичками, а також певними особистісними властивостями. Водночас професійна праця тренера ґрунтується на особливих технологіях організації та управління. І це стосується не тільки його фахової роботи в команді. Адже він має формувати індивідуальність кожного спортсмена як особистості, якій притаманні розмаїті індивідуальні фізичні й духовні властивості. З огляду на це особистість тренера як суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту передбачає наявність у нього різних рис.

Ключові слова: людина, культура, фізична культура, спорт, тренер, управління.

Завдання наукового управління полягає в тому, щоб максимально чітко відтворити в суб'єкті об'єкт

управління. Інакше оптимальне функціонування і розвиток системи управління неможливі. Така закономірність має місце і в сфері управління спортивною діяльністю. Суб'єкт управління, його повноваження та можливості в системі спорту можуть бути визначені на різних рівнях. Як колективний суб'єкт у сфері спортивної діяльності проявляються насамперед *спортивні асоціації, спілки, об'єднання*, ролі яких у цій діяльності варто віддати належне. Відповідно до Закону України “Про фізичну культуру і спорт”, спортивні федерації (асоціації, спілки, об'єднання) – це громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, основними завданнями яких є: забезпечення інтересів членів відповідних спортивних федерацій у сфері спорту, в тому числі сприяння захисту їх соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних та інших інтересів; сприяння розвитку відповідного виду (видів) спорту шляхом участі у розробленні та виконанні відповідних програм; залучення різних груп населення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; сприяння підготовці спортсменів національних збірних команд та забезпечення їх участі в офіційних міжнародних спортивних змаганнях; організація та проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів; участь у здійсненні кадрового забезпечення розвитку відповідного виду (видів) спорту; сприяння розвитку міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту [1].

Спортивні асоціації, спілки, об'єднання діють на підставі відповідних статутів. У найменуванні кожної з цих організацій має бути зазначено вид спорту, розвитку якого вона сприяє. Спортивні асоціації, спілки, об'єднання можуть мати всеукраїнський або місцевий статус. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, може надавати статус національної спортивної федерації: він надається лише одній спортивній федерації з відповідного виду спорту, яка має всеукраїнський статус. Асоціації, спілки, об'єднання зі статусом національної спортивної федерації відповідно до договору з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту забезпечують розвиток відповідного виду спорту; представляють вид спорту у відповідних міжнародних спортивних федераціях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, з урахуванням пропозицій Національного олімпійського комітету України, Національного комітету спорту інвалідів України, Спортивного комітету України, та на міжнародних спортивних змаганнях; здійснюють у визначеному порядку організацію та проведення офіційних міжнародних спортивних змагань на території України та всеукраїнських спортивних змагань; інформують центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, про проведення всіх спортивних заходів та про рейтинг спортсменів за підсумками змагань [2].

Спортивні асоціації, спілки, об'єднання із статусом національної спортивної федерації можуть отримувати з

державного бюджету фінансову підтримку відповідно до закону на розвиток відповідного виду спорту, організацію і проведення спортивних заходів. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, затверджує положення про проведення відповідних всеукраїнських спортивних змагань з урахуванням пропозицій національних спортивних федерацій. Надання на конкурсних засадах спортивним асоціаціям, спілкам, об'єднанням статусу національної спортивної федерації та позбавлення цього статусу здійснюються відповідно до положення, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Водночас не менш значущими для розвитку спорту як соціокультурного інституту є *роль та завдання тренера як індивідуального суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту*. Роль та завдання тренера насамперед визначаються розмаїттям складників системи спорту. Тренер – це всебічно підготовлений фахівець, зайнятий творчою працею. Він створює єдиний життєдіяльний колектив спортсменів, формуючи кожного з них як гармонійно розвинену особистість, якій допомагає стати сильною, швидкою, спритною, витривалою, психологічно стійкою людиною з підвищеною працездатністю і інтелектом [3, с. 12].

Майстерність тренера насамперед визначається тими якостями, які додають своєрідності його спілкуванню з учнями, визначають швидкість і ступінь оволодіння ним різними уміннями, навичками, а також певними особистісними властивостями. Майстерність тренера має складний характер, обумовлений необхідністю рішення незліченної низки логічно взаємопов'язаних педагогічних завдань. У свою чергу, кожне з них передбачає усвідомлення тренером кінцевої мети своєї діяльності і способів вирішення у процесі професійної діяльності співвіднесених між собою різноманітних стратегічних, тактичних, оперативних завдань [4].

Основна специфіка особистості тренера як суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту полягає в тому, що його професійна праця ґрунтується на особливих педагогічних технологіях. Їх основу складає тренерсько-викладацька діяльність, яка будується з урахуванням статі і віку спортсменів, стану їх здоров'я, рівня фізичної підготовленості; з використанням єдиних для усіх організацій спортивної спрямованості засобів, форм, методів тренування [5, с. 86].

Педагогічна складова тренерської діяльності містить такі основні компоненти: гностичний, організаційний, конструктивний, комунікативний. Гностичний компонент насамперед визначається такими вміннями тренера, пов'язаними з вивченням особистості спортсмена: поставити завдання для формування окремих якостей особистості у процесі підготовки спортсмена; спостерігати й фіксувати виконання спортсменом поставлених завдань; добирати критерії оцінювання; аналізувати й порівнювати результати підготовки спортсменів.

Організаційний компонент є одним із провідних у діяльності тренера, оскільки він охоплює реалізацію намічених планів на практиці. У практичній роботі тренера вагоме значення мають такі основні організаційні вміння: організувати тренувальні заняття, змагання, процес навчання; організувати

взаємодії спортсменів; організувати власну діяльність; організувати спортивний колектив і керувати ним; створювати сприятливий психологічний клімат [6, с. 12].

Аналіз будь-якого виду творчої діяльності, у тому числі й тренерської, засвідчує: суттєве значення для її результативності має виявлення в ній конструктивного компонента. До змісту цього компонента діяльності тренера входять такі складники: прогнозування (висновок про майбутній розвиток спортивних результатів, техніки й тактики світового спорту, своєї команди та окремих її гравців); проектування (визначення цільових установок своєї діяльності і її загального задуму); планування (визначення обсягу й складу тренувальних засобів, характеру своїх дій і дій спортсменів, розподіл цих дій і засобів у часі); композиція (побудова навчально-тренувального заняття); імпровізація (уточнення завдань на основі термінової інформації, внесення необхідних змін у тренувальний процес).

Основні конструктивні вміння тренера полягають у плануванні навчального матеріалу під час підготовки до занять; виборі й синтезуванні навчального матеріалу в процесі планування процесу підготовки спортсменів; передбаченні утруднень під час навчання і їх уникнення [7, с. 13].

Зміст комунікативного компонента визначається, насамперед, здатністю тренера здійснювати спілкування (як зі спортсменами, так і із керівниками спортивних організацій), тобто будувати міжособистісні стосунки [8, с. 55]. До складу основних комунікативних умінь тренера входять уміння встановлювати контакт між людьми, передбачати назріваючий конфлікт і уникати його, використовувати правильне усне мовлення під час звертання, розуміти психологічний стан спортсменів, уміння керувати своєю поведінкою в процесі спілкування з людьми [9 с. 13].

Отже, як і педагог будь-якого іншого фаху, тренер відповідає за рівень не тільки власної фізичної культури, але й своїх вихованців. Фундаментальними засадами такого підходу постають його особиста переконаність і компетентність у сфері фізичної культури і спорту [10, с. 70].

Водночас, на нашу думку, роль та завдання тренера як суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту не обмежуються суто прикладними аспектами підготовки спортсменів до змагань. Тренерська діяльність є ще й видом соціальної суспільної діяльності, спрямованої на гармонійний розвиток особистості людини шляхом її фізичного вдосконалення [11, с. 42]. Тому повноцінно розв'язати ці завдання лише на основі знання “технології” формування рухових навичок чи розвитку певних фізичних якостей неможливо. Тренер повинен знати соціальні й психологічні чинники, що впливають на поведінку особистості, на формування світогляду, ставлення до суспільства, до справи. Ми можемо пригадати численні випадки, коли видатні в минулому спортсмени надалі не змогли стати настільки ж успішними тренерами.

Отже, крім розвинених характеристик власне спортивної діяльності, особистість тренера як суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту охоплює й інші важливі риси. Тренер має виявляти і психологічні

здібності, розкриваючи індивідуальність спортсмена як людини, що являє собою систему, яка саморозвивається, самоорганізується, складається з відносно замкнених підсистем або ієрархічно організованих рівнів індивідуальних властивостей.

Як зазначає Б. Вяткін, індивідуальність – це не проста сукупність будь-яких властивостей однієї людини, що відрізняє її від аналогічної сукупності властивостей іншої людини: вона розкриває особливий характер зв'язків між усіма властивостями людини, що належать до різних рівнів розвитку матерії (біохімічного, фізіологічного, психологічного, особистісного, соціально-психологічного). Індивідуальність виявляє неповторність, своєрідність кожної людини, становить цілісну її характеристику [12, с. 3].

Тому важливе завдання тренера – максимально повно розкрити індивідуальність своїх підопічних, виявити її специфіку і визначити можливий вплив цієї індивідуальності на процес спортивної діяльності та на його результати. Як зазначають дослідники, відсутність елементарної психологічної культури постає головною причиною можливих проблем, труднощів чи конфліктів у соціальній взаємодії людей, а також стресів, хворобливих станів, криз, навіть катастроф у житті й діяльності як окремих людей, так і суспільства в цілому. У сучасних умовах необхідна зміна змісту тренувального процесу, цінностями якого повинні бути гуманістичні принципи, науково обґрунтовані психолого-педагогічні методи навчання, визначеність тренерів щодо розуміння психологічних механізмів, які керують поведінкою суб'єкта. Набуває актуальності пріоритетність формування навичок систематичного самоаналізу із наступною творчою активізацією власної професійної діяльності, професійно-особистісних якостей тренера-викладача, найголовнішою з яких є здатність до рефлексії [13, с. 147].

Здійснене Ю. Дутчаком дослідження психологічних складових організованості спортивного менеджера (державного тренера) дало змогу автору дійти висновку, що організованість спортивного менеджера має виразну структурованість. Суттєве місце, перш за все належить вольовим якостям (витримка, енергійність, самостійність, цілеспрямованість), що доповнюються окремими моральними (ввічливість, уважність), комунікативними (врівноваженість, переконливість, працелюбність), професійно-діловими (плановість) та організаторськими (лідерство) якостями. Ці якості доцільно розглядати як психологічні складові інваріантного ядра організованості, розвиток яких дасть можливість підвищити ефективність діяльності спортивного менеджера [14, с. 95].

Особливого значення психологічні якості тренера набувають у командних видах спорту. Їх специфіка, порівняно з індивідуальними змаганнями, визначається тим, що для перемоги над суперником необхідно не тільки підготуватися до конкретного двобою, але й мати спортивний колектив, яким можна керувати. Такий колектив має проходити через навчально-тренувальний процес, який є науково-обґрунтованим, у ході якого тренер не тільки готує гравців у функціональному, техніко-тактичному, психологічному плані, але й відпрацьовує ті чи інші рішення керування командою

під час гри. Саме використовуючи ті чи інші прийоми керування командою, він наполегливо та впевнено веде команду до перемоги, навіть якщо у якійсь грі не вдасться перемогти. Але, все одно, команда стає більш керованою, набуває позитивного, і негативного досвіду спортивної боротьби [15, с. 79].

Тренер повинен пам'ятати, що керування командою в змаганнях – одна з головних складових її підготовки. При цьому необхідно виходити з того, що зміни тактичних дій колективу під час гри відбуваються не тільки заради зміни тактичного малюнку гри, а насамперед у психологічних цілях: підвищення активності дій гравців, їх концентрації, спрямованості уваги на ключові моменти гри, постійного тиску на суперника. У той же час команда, гравці якої володіють більшим арсеналом тактичних дій та добре керована, беззаперечно має перевагу над суперником [16, с. 3].

Проблемою керування командою під час участі в змаганнях давно та ретельно займаються тренери, які працюють у різних видах спорту. Але вирішення зазначеної проблеми неможливо знайти раз і назавжди, тому що керувати колективом завжди складно, а спортивним – ще важче, тим більш на змаганнях, тому що змагання – це завжди варіанти стресових ситуацій, прийняття миттєвих рішень, постійний аналіз їх виконання. Ця проблема постійно вирішується з моменту проведення перших змагань. Сучасні фахівці успішно розробляють нові й удосконалюють існуючі методи і засоби керування спортсменами та спортивними командами [17, с. 79]. Успішне розв'язання цих проблем передбачає постійний розвиток такої риси, як творчість, яка, на наше переконання, має стати невід'ємною рисою сучасного тренера як суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту.

Фізичне виховання та спорт є специфічною галуззю діяльності, яка потребує застосування творчого підходу. Здатність тренера до творчості сприяє становленню стійкої потреби до постійного відновлення знань і набуття нових, спроможності глибоко проникати в сутність проблеми, бачити зв'язок між явищами, уміння погоджувати новий особистісний досвід із досвідом інших. Високий рівень професійної діяльності тренера може бути забезпечений лише за умови постійного розвитку та максимальної самореалізації особистості.

Необхідною умовою творчого самовдосконалення особистості тренера як суб'єкта управлінської діяльності в системі спорту є постійне, систематичне підвищення його кваліфікації. Як зазначають дослідники, останніми роками в багатьох країнах світу сформовані системи підвищення кваліфікації, аналогічні тим, які ефективно діяли у колишній радянській системі спорту вищих досягнень. Крім того, також передбачено атестацію тренерів за результатами підвищення кваліфікації, без чого вони не допускаються до роботи. За участю федерацій з видів спорту та державних органів запроваджено визнання 4-5 рівнів кваліфікації тренерів залежно від їх теоретичної підготовленості та результатів практичної роботи (місяця підготовлених спортсменів на чемпіонатах Європи, світу та Олімпійських іграх) [18, с. 29–30].

Дані, отримані в результаті анкетування, свідчать, що більшість вітчизняних тренерів (62%) вважають за

необхідне у більш повному обсязі опанувати нові методи і технології спортивного тренування. Особливу зацікавленість викликають заняття, які проводяться відомими заслуженими тренерами-практиками. Наявні можливості підвищення кваліфікації оцінюються порізно. Опитування засвідчило, що більше половини тренерів їх оцінює як добрі, а 41% вважають свої можливості підвищення кваліфікації як погані [19, с. 80].

Однією з проблем в навчальному процесі підвищення кваліфікації тренерів збірних команд, яка порушує плановість та ритмічність в її діяльності, є співпадання термінів навчання та виїздів тренерів на збори, змагання. Раціонально заздалегідь уточнювати календар зборів і змагань з видів спорту, або здійснювати набір кандидатів, орієнтуючись на зимові та літні види спорту. Наприклад, для біатлоністів та лижників зручніше організувати навчання навесні та восени, а веслувальникам – восени та взимку.

Запропоновані плани підвищення кваліфікації тренерів національних збірних команд мають включати на кожен рік участь тренерів у лекціях, семінарах, диспутах, “круглих столах” на актуальні теми спортивної підготовки за модульною системою в обсязі не менше 20 годин із запрошенням кращих вітчизняних фахівців та міжнародних експертів. Такі заняття можна організувати на навчально-тренувальних базах під час зборів збірних команд, в перервах між змаганнями на міжнародних та національних спортивних заходах (чемпіонатах, кубках, турнірах). Оптиміальними формами організації підвищення кваліфікації можуть бути також спеціальні курси в перехідний період тренувального процесу; консультування тренерів під час зборів та змагань запрошеними кращими тренерами світу та науковими працівниками; виступи тренерів на наукових конгресах, конференціях з узагальненими результатами відповідних досліджень; вивчення науково-методичних книг та статей у фахових наукових виданнях, інтернет-ресурсах [20, с. 31].

Побудова змісту освіти для підвищення кваліфікації тренерів збірних команд має здійснюватись на основі компетентісного підходу, який базується на визначенні переліку ключових компетенцій і розробці змісту базових, тематичних та авторських курсів, які забезпечать поглиблену спеціалізацію, яку ці компетенції будуть формувати та вдосконалювати. Навчальні плани підвищення кваліфікації тренерів не можуть бути малою копією навчальних планів вищих навчальних закладів, а головні акценти навчально-програмної документації та змісту освіти мають розкрити такі розділи: основи підготовки національних команд до Ігор Олімпіад; стан та шляхи оптимізації змагальної діяльності спортсменів високого класу; загальні основи підготовки спортсменів; техніко-тактична та психологічна підготовка спортсменів; рухові (фізичні) якості та фізична підготовка; структурні утворення процесу підготовки спортсменів; відбір, орієнтація, управління і контроль у системі підготовки спортсменів; моделювання та прогнозування; позатренувальні та позазмагальні фактори в системі підготовки та змагальної діяльності спортсменів високого класу [21, с. 31].

Отже, навчальні плани з підвищення кваліфікації тренерів збірних команд повинні враховувати, що процес перепідготовки цих фахівців має розгортатися і як творчий процес.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
2. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
3. Корх А.Я. Тренер: деятельность и личность: учебное пособие / А.Я. Корх. – М Терра-Спорт, 2000. – 38 с.
4. Хассай Д.В. Роль особистості тренера в спортивному колективі [Електронний ресурс] / Д.В. Хассай, О.С. Нестеров, В.В. Артеменко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VChdpu/2012_102_2/Khas.pdf.
5. Переверзин И.И. Физическая культура и спорт как объект отраслевого менеджмента / И.И. Переверзин // Юбилейный сборник трудов ученых РГАФК, посвященный 80-летию академии. – М. : РГАФК, 1998. – Т. 2. – С. 84-86.
6. Данилко В. Зміст роботи тренера-викладача / В. Данилко, В. Толкач, М. Данилко // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2010. – №3 (11). – С. 12-16.
7. Данилко В. Зміст роботи тренера-викладача / В. Данилко, В. Толкач, М. Данилко // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2010. – №3 (11). – С. 12-16.
8. Бабушкин Г.Д. Психология труда тренера по спорту / Г.Д. Бабушкин. – Омск : ОГИФК, 1985. – 84 с.
9. Данилко В. Зміст роботи тренера-викладача / В. Данилко, В. Толкач, М. Данилко // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2010. – №3 (11). – С. 12-16.
10. Курамшин Ю.Ф. Современные подходы к структуре физической культуры личности / Ю.Ф. Курамшин // Актуальные проблемы теории и практики физической культуры: Межвузовский сборник. – СПб. : Изд-во СПб ГУЭФ, 2004. – С. 68-73.
11. Бабушкин Г.Д. Психология труда тренера по спорту / Г.Д. Бабушкин. – Омск : ОГИФК, 1985. – 84 с.
12. Вяткин Б.А. Спорт и развитие индивидуальности человека (опыт системного исследования) / Б.А. Вяткин // Теория и практика физической культуры. – 1993. – № 2. – С. 1-5.
13. Поляничко О.М. Психологічна культура в професійній діяльності тренера-викладача з фізичного виховання / О.М. Поляничко, С.М. Кумськова // Молода спортивна наука України. – 2010. – Т. 4. – С. 147-152.
14. Дутчак Ю. Організованість спортивного менеджера та її психологічні складові / Ю. Дутчак // Молода спортивна наука України. – 2008. – Т. 2. – С. 90-96.
15. Сердюк Д.Г. Деякі аспекти керування командою у гандболі / Д.Г. Сердюк, А.С. Черненко, О.А. Губрієнко // Проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №3. – С. 79-81.
16. Крамской С.И. Учебно-тренировочный процесс студентов, занимающихся гандболом / С.И. Крамской. – Белгород : Изд-во БГТУ им. В.Г. Шухова ; Изд-во АСВ, 2003. – 75 с.
17. Сердюк Д.Г. Деякі аспекти керування командою у гандболі / Д.Г. Сердюк, А.С. Черненко, О.А. Губрієнко // Проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №3. – С. 79-81.
18. Дутчак М.В. Система підвищення кваліфікації тренерів збірних команд України з олімпійських видів спорту / М.В. Дутчак, Ю.М. Шкретій, В.В. Томашевський // Проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №7. – С. 29-34.
19. Петрова О.О. Дистанційна технологія підвищення кваліфікації українських тренерів / О.О. Петрова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – №11. – С. 78-82.
20. Дутчак М.В. Система підвищення кваліфікації тренерів збірних команд України з олімпійських видів спорту / М.В. Дутчак, Ю.М. Шкретій, В.В. Томашевський // Проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №7. – С. 29-34.
21. Дутчак М.В. Система підвищення кваліфікації тренерів збірних команд України з олімпійських видів спорту / М.В. Дутчак, Ю.М. Шкретій, В.В. Томашевський // Проблеми

фізичного виховання і спорту. – 2010. – №7. – С. 29-34.

References

1. Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kul'turu i sport" [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
2. Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kul'turu i sport" [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
3. Korkh A.Ya. Trener: deyatel'nost' y lychnost': uchebnoe posobyе / A.Ya. Korkh. – M Terra-Sport, 2000. – 38 s.
4. Khassay D.V. Rol' osobystosti trenera v sportyvnomu kolektivі [Elektronnyy resurs] / D.V. Khassay, O.S. Nesterov, V.V. Artemenko. – Rezhym dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VChdpu/2012_102_2/Khass.pdf.
5. Pereverzyn Y.Y. Fyzycheskaya kul'tura y sport kak ob'ekt otraslevoho menedzhmenta / Y.Y. Pereverzyn // Yubyleynyy sbornyk trudov uchennykh RHAFFK, posvyashchenny 80-letyuu akademyy. – M.: RHAFFK, 1998. – T. 2. – S. 84-86.
6. Danylo V. Zmist roboty trenera-vykladacha / V. Danylo, V. Tolkach, M. Danylo // Fizychnе vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi. – 2010. – № 3 (11). – S. 12-16.
7. Danylo V. Zmist roboty trenera-vykladacha / V. Danylo, V. Tolkach, M. Danylo // Fizychnе vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi. – 2010. – № 3 (11). – S. 12-16.
8. Babushkyn H.D. Psykholohyya truda trenera po sportu / H.D. Babushkyn. – Omsk : OHYFK, 1985. – 84 s.
9. Danylo V. Zmist roboty trenera-vykladacha / V. Danylo, V. Tolkach, M. Danylo // Fizychnе vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi. – 2010. – № 3 (11). – S. 12-16.
10. Kuramshyn Yu.F. Sovremennyye podkhody k strukture fizycheskoy kul'tury lychnosti / Yu.F. Kuramshyn // Aktual'nye problemy teoryy y praktyky fyzycheskoy kul'tury: Mezhevuzovskyy sbornyk. – SPb. : Yzd-vo SPb HUF, 2004. – S. 68-73.
11. Babushkyn H.D. Psykholohyya truda trenera po sportu / H.D. Babushkyn. – Omsk : OHYFK, 1985. – 84 s.
12. Vyatkyn B.A. Sport y razvytye undyvudal'nosty cheloveka (opyt system'noho yssledovanyya) / B.A. Vyatkyn // Teoryya y praktyka fizycheskoy kul'tury. – 1993. – № 2. – S. 1-5.
13. Polyanychko O.M. Psykholohichna kul'tura v profesiyini diyal'nosti trenera-vykladacha z fizychnoho vykhovannya / O.M. Polyanychko, S.M. Kums'kova // Moloda sportyvna nauka Ukrainy. – 2010. – T. 4. – S. 147-152.
14. Dutchak Yu. Orhanizovanist' sportyvnoho menedzhera ta yiyi psykholohichni skladovi / Yu. Dutchak // Moloda sportyvna nauka Ukrainy. – 2008. – T. 2. – S. 90-96.
15. Serdyuk D.H. Deyaki aspekty keruvannya komandoyu u handboli / D.H. Serdyuk, A.Ye. Chernenko, O.A. Hubriyenko // Problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2010. – № 3. – S. 79-81.
16. Kramskoy S.Y. Uchebno-trenirovochnyy protsess studentov, zanymayushchykhysya handbolom / S.Y. Kramskoy. – Belhorod : Yzd-vo BHTU im. V.H. Shukhova ; Yzd-vo ASV, 2003. – 75 s.
17. Serdyuk D.H. Deyaki aspekty keruvannya komandoyu u handboli / D.H. Serdyuk, A.Ye. Chernenko, O.A. Hubriyenko // Problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2010. – № 3. – S. 79-81.
18. Dutchak M.V. Systema pidvyshchennya kvalifikatsiyi treneriv zbirnykh komand Ukrainy z olimpiys'kykh vydiv sportu / M.V. Dutchak, Yu.M. Shkrebtiy, V.V. Tomashevs'kyu // Problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2010. – № 7. – S. 29-34.
19. Petrova O.O. Dystantsiyna tekhnolohiya pidvyshchennya kvalifikatsiyi ukraiyans'kykh treneriv / O.O. Petrova // Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2009. – № 11. – S. 78-82.
20. Dutchak M.V. Systema pidvyshchennya kvalifikatsiyi treneriv zbirnykh komand Ukrainy z olimpiys'kykh vydiv sportu / M.V. Dutchak, Yu.M. Shkrebtiy, V.V. Tomashevs'kyu // Problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2010. – № 7. – S. 29-34.
21. Dutchak M.V. Systema pidvyshchennya kvalifikatsiyi treneriv zbirnykh komand Ukrainy z olimpiys'kykh vydiv sportu / M.V. Dutchak, Yu.M. Shkrebtiy, V.V. Tomashevs'kyu // Problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2010. – № 7. – S. 29-34.

Zavalniuk O. V., a candidate of pedagogical sciences, associate professor of department of theory and methodology of P.E of Institute of P.E and sport, doctor, National pedagogical university, is the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), LanaZav@i.ua

The identity of the coach as the subject of administrative activity in modern sport

The coach in modern sport usually is – an outstanding personality. His skill is determined not only student achievement, but also the speed and degree of mastery of his various abilities, skills and certain personality characteristics. At the same time, professional labor coach based on specific technology organization and management. And this is not just his professional work as a team. After all, he has to form the individuality of each athlete as an individual, which are inherent in the various individual physical and spiritual properties. Given this identity of the coach as the subject of administrative activities in the sport involves the presence of a variety of features.

Keywords: people, culture, physical culture, sport, coach, management.

Zavalnyuk E. V., kandidat pedagogicheskikh nauk, docent kafedry teorii i metodiki fizicheskogo vospitaniya Instituta fizicheskogo vospitaniya i sporta, doktorant, Natsional'nyy pedagogicheskyy universitet im. M. P. Dragomanova (Ukraina, Kiev), lanazav@i.ua

Личность тренера как субъекта управленческой деятельности в современном спорте

Тренер в современном спорте, как правило, это – личность незаурядная. Его мастерство определяется не только достижениями учеников, но и скоростью и степенью овладения им различными умениями, навыками, а также определенными личностными свойствами. В то же время профессиональный труд тренера основывается на особых технологиях организации и управления. И это касается не только его профессиональной работы в команде. Ведь он должен формировать индивидуальность каждого спортсмена как личности, которой присущи разнообразные индивидуальные физические и духовные свойства. Учитывая это личность тренера как субъекта управленческой деятельности в системе спорта предполагает наличие у него различных рис.

Ключевые слова: человек, культура, физическая культура, спорт, тренер, управление.

* * *

УДК 323.2

Місержи С. Д.
кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії та соціології, Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця (Україна, Київ), yevgennn@ukr.net

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПОШУКИ ШЛЯХІВ

Політичний характер реформування охорони здоров'я в Україні обумовлений: погіршенням медико-демографічної ситуації; ставленням українців до здоров'я як цінності; ставленням їх до доступу до медичних послуг як до базового права; зростанням витрат медичного виробництва; різницею у доходах соціальних груп. Метою статті було проаналізувати етапи становлення політики в сфері охорони здоров'я України, її сучасний стан та визначити деякі напрями її подальшого реформування. Автор використала такі підходи та методи як історичний інституціоналізм, хронологічний, періодизації, метод аналізу та синтезу, системний. Досліджені спроби реформування на етапах лібералізації, інституційних реформ та на сучасному етапі. Документи, розроблені у 2014–2015 рр., свідчать про еkleктичну картину бачення владою стратегії і шляхів реформування. В них закладено багато ризиків для суспільства.

Ключові слова: охорона здоров'я, реформування, право на медичні послуги, стратегія, бюджетне фінансування, приватизація, безкоштовна медицина.

Декларація Україною європейського вектору розвитку потребує модернізації її політичної системи. Гуманістичний підхід у її оновленні вимагає, зокрема, перегляду політики в сфері охорони здоров'я, що сприятиме забезпеченню захисту гідності та самоцінності особистості, її права на здоров'я та життя.

Окремі соціальні аспекти розвитку охорони здоров'я розглядаються соціологами, філософами, економістами (Є. Головаха, Н. Паніна, М. Попов, Т. Камінська). Особливе місце займають роботи з соціальних проблем